

SHAİ HAR-EL; *Struggle for Domination in the Middle East The Ottoman-Mamluk War, 1485-1491*" E.J. Brill, Köln, Leiden New York, 1995.

Yazarı tarafından anne ve babasına ithaf edilen eser "Ortadoğu'da Hâkimiyet Mücadelesi, Osmanlı-Memlûk Savaşı 1485-1491" adını taşımaktadır. Önsözünden anlaşıldığına göre Shai Har-El doktora öğrenimini ve çalışmasını, dünyaca ünlü tarihçimiz, Prof. Dr. Halil İnalçık'ın nezaretinde gerçekleştirmiştir. Basımı Hollanda'da yapılan bu eser normal ebatta ve 20+239 sayfa-dan ibarettir.

Eser, önsöz, giriş ve iki ana bölümden ve her bölüm dörder kısımdan meydana gelmektedir. Girişten önce bir transliterasyon alfabeti, resim ve tablolar listesi ile kısaltmalar yer almaktadır. Girişte Osmanlı-Memlûk ihtilâfının kaynakları ve kavramlar sistemli bir biçimde ele alınmıştır.

Birinci bölüm "Güneydoğu Anadolu'yu Ele Geçirme Mücadelesi" başlığını taşımaktadır. Bu ana başlık altında 1. Anadolu'da Memlûk Uc Politikası, 2. Erken Osmanlı-Memlûk Münasebetlerinde Uzlaşma ve Çatışma, 3. Karaman ve Dulkadir Beyliklerini Ele Geçirme Mücadelesi, 4. Savaşa Mukaddeme konuları ele alınmaktadır.

İkinci bölüme gelince, bu bölüm "Birinci Osmanlı Memlûk Savaşı" başlığını taşımaktadır. Bu genel başlık altında da sırasıyla 1. 1485-1487 tarihlerinde Osmanlılar'ın Çukurova'yı istilâları, 2. 1486-1488 arasında diplomatik sahada mücadele, 3. 1488 tarihli Ağaçayırı Savaşı ve 4. 1489-1491 tarihleri ihtiva eden savaşın sona ermesi konuları işlenmiştir.

Esere, 1491-1516 yılları arasında, çeyrek asırlık bir barış dönemini ele alan, bir değerlendirme ile son verilmektedir. İkinci Osmanlı Memlûk savaşının kaynakları, Osmanlı tarihçisi Tursun Bey'e göre Osmanlı donanmasının tasviri, Osmanlı donanması ile ilgili olarak Venedik istihbarat raporu ve Osmanlı Memlûk savaşı üzerine Datum Rhodi'nin raporu gibi dört tane zeyl ilâve edilmiştir. Birinci ve ikinci elden kaynakların yer aldığı bir bibliyografya ile yer ve şahıs adlarını ihtiva eden dizin ile eser bitirilmektedir.

Türkiye'de gerek Memlûklar, gerekse Osmanlı-Memlûk münasebetlerine dair araştırmaların henüz yeterli sayıda ve seviyede bulunmadığı düşünülecek olursa, tanıttığımız bu eserin söz konusu sahada önemli bir eksikliği gidereceğinde şüphe yoktur. Böyle kıymetli bir eseri ilim dünyasına kazandırdığı için sayın Shai Har-El'e teşekkür ediyor, bundan sonraki çalışmalarında da başarılar diliyorum.

MUSTAFA KESKİN

